

KİTAP KATALOGLAR

Bengü ÜÇOK

D.T.C.F. Kütüphanecilik
Bölümü Asistanı

Kitap kataloglar ifadesi, geniş anlamıyla, yayınevi kataloglarını, birden fazla kütüphanenin muhtevasını gösteren toplu katalogları, özel koleksiyonların kataloglarını ve kitap halinde basılmış kütüphane kataloglarını akla getirir. Burada sözü edilecek grup, bir kütüphane veya buna bağlı kütüphanelerde mevcut materyali gösteren, basılmış, kitap şeklindeki kataloglardır.

Kitap kataloglar, özellikle teknolojik gelişmenin yayın hayatına yaptığı etki ile, son yıllarda yine önem kazanmaya başlamışlardır. Bununla beraber kitap katalogların varlıkları çok eski devirlere kadar gider. Kütüphanelerin Mezopotamya ve Mısır medeniyetlerinden bu yana var oldukları bir gerçektir. Zamanımıza kadar gelen ilk kataloglar Mezopotamya'da bulunmuştur. Bunlar tablet halindeydi. Söz konusu tabletler «kart katalog»un ilk habercileri sayılabilir. Daha sonra Mısır kütüphanelerinin rulo ve onları takiben de kodeks şeklindeki kataloglarını görürüz. Bunları ve sonraki zamanlarda kullanılan, elle yazılan ve her yıl sonunda yeni ilâvelerle birlikte temize çekilen «defter

katalogları» ise kitap katalogların ilkel birer örneği olarak kabul etmek yerinde olur. İlk basılı kitap kataloglar XVII. yüzyılda genellikle manastır kütüphanelerinde görülür. Bunlar Papalığa bu manastır kütüphanelerinin muhtevalarını bildirmek için gönderilen listelerden ibarettirler. Daha sonraları, özel kitap koleksiyonlarının satışını yapabilmek için kitap katalog özelliğini taşıyan listeler hazırlanmıştır. Bütün bunlardan başka XVIII. yüzyılda sırf kütüphanecinin yeteneklerini göstermek amacıyla veya bir gösteriş olarak kitap kataloglar meydana getirilir. İngiltere'de British Museum King Kütüphanesi ve A.B.D. de bu zamanda yayınlanan Harvard, Princeton ve Yale üniversiteleri katalogları böyledir. XIX yüzyılın başında ise kataloglar kütüphanecilik alanında bibliyografik kaynak olarak yerlerini almışlar ve ilgi görmeye başlamışlardır. Tam anlamıyla katalog niteliğini kazanmış olan eserlerin basımı, şimdi olduğu gibi, o zaman da bir çok zorluklara yol açmıştır. Bunun sonucu olarak sözü edilen katalogların düzenleri ve verdikleri bilgi miktarı değişiktir.

İlk fiş katalog çalışmaları XX. yüzyıla girilirken başlamış ve bu tip kataloglar günümüzde hemen hemen bütün kütüphanelerde kitap kataloğun yerini almıştır. 1950'lerden itibaren kitap kataloglar yeniden önem kazanır. 1960'lardan sonra bu eğilim daha da gelişmiştir. Bu eğilimin nedenleri arasında, anılan dönemde teknolojik ilerlemeye paralel olarak bilgisayarlardaki gelişmeler ve bunların özellikle A.B.D.'de kütüphanecilik uygulamasına girişi ve ayrıca fiş katalogların gittikçe daha yetersiz kalışı gösterilebilir. Batı ülkelerinde yayınlanan kitap sayısı son yıllarda devamlı şekilde artarken, fiş kataloglar gittikçe büyüyerek çok fazla yer kaplamaya başlamışlar ve sonuç olarak da hem maliyetleri fazlalaşmış ve muhafazaları güçleşmiş, hem de sarfedilen bütün para ve emeğe rağmen kullanılmaları zorlaşmıştır. Bundan başka zamanımızda ayrı ayrı kütüphanelerin yerlerini kütüphane sistemleri almaya başlamış ve bu sistemlere bağlı şube kütüphanelerinde birden fazla fiş kataloğa ihtiyaç duyulmuştur.

Yukarıda belirtilen hususlar, kitap katalogların küçük kütüphaneler için pek tavsiyeye şayan olmadığını buna karşılık, bir çok şube veya bölüm kütüphanesine sahip kütüphane sistemlerinde veya büyük kütüphanelerde son derece kullanışlı olduklarını göstermektedir. Batı ülkelerinde şimdiye kadar yayınlanan kitap kataloglar göz önünde

bulundurulacak olursa bunların da ya «özel kütüphane» koleksiyonlarına veya birçok şubeleri olan halk kütüphanesi sistemlerine ait olduğu görülür.

Bu yeni gelişmeler kitap katalogların kart kataloğa olan bazı üstünlüklerine dikkati çekmiş ve bu özellikler de kitap kataloğun, fiş kataloğun yerini almasını savunan kütüphanecilerin önerilerine dayanak teşkil etmiştir. Bu üstünlükler şöyle sıralanabilir :

1 — Kitap kataloglar birden fazla kopya olarak hazırlanabilir. Buna karşılık fiş kataloğun aksine, kopya sayısı fazlaştıkça katalogların maliyetinde bir düşüş görülür.

2 — Birden fazla basılabilecekleri için sadece belli bir kütüphaneye bağlı kalmazlar. Diğer kütüphanelere, hatta araştırmacılara dağıtılarak hem kütüphaneler arası iş birliğinin gelişmesi ve ait oldukları kütüphanenin tanınmasına, hem de araştırmacının her istediği yerde o kütüphanenin koleksiyonu konusunda istediği bilgiyi edinebilmesine olanak sağlarlar,

3 — Kitap kataloglar, büyük kütüphaneler yönünden, bir kütüphane binası içerisinde birden fazla kopye bulundursalar bile, fiş katalogdan daha az yer kaplar ayrıca çok pahalıya mal olan fiş katalog dolaplarını gerektirmezler.

4 — Yukarıda da sözü edildiği gibi, kütüphaneler arası işbirliğini

ve kitap ödünç vermeyi kolaylaştırırlar,

5 — Bir kütüphaneler sistemi göz önüne getirildiği zaman, bu sistem için bir bibliyografik kaynak olarak kullanılacakları gibi, şube ve bölümleri olan kütüphanelerde de birden fazla fiş katalog meydana getirilmesi gereğini ortadan kaldırırlar.

6 — Kitap kataloğun her sayfasında birden fazla künye yer aldığı için, kullanan kimse bir seferde bir kaç künyeyi inceleyebilir ve rahatlıkla karşılaştırmalı bir seçim yapabilir,

7 — Aranılan bilginin yer aldığı sayfanın fotokopisini çıkarabilme kolaylığı vardır,

8 — Bir sayfada birden fazla künye yer aldığı için yanlışlıklar (örneğin, alfabetik sıralamadaki hata) daha rahat göze çarpar,

9 — Kullanılışları fiş katalogdan daha kolaydır,

10 — Basılmadan önce bir editörün kontrolünden geçtikleri için doğru bilgi verme oranları oldukça yüksektir,

11 — Fişlerin kataloğa yerleştirilmesi veya katalogdan çıkarılması işlemi ortadan kalktığı için, bu işi yapan personele de gerek kalmaz,

12 — Kitap kataloğun sayfalarının yırtılması yahut cildinin bozması gibi nedenlerle kullanılmaz

duruma gelmesi halinde, yerine yerini koymak mümkündür,

Kitap kataloğun yukarıda belirtilen bütün avantajlarını saydıktan sonra, kütüphanecilere bu konuda objektif bir görüş açısı sağlamak bakımından, mahzurlu yönlerini de belirtmekte fayda vardır :

1 — Kitap kataloğu hazırlamak ve yayınlamak pahalıya mal olabilir,

2 — Teknolojik ilerlemeler ve yeni basım tekniklerine rağmen katalogun gözden geçirilmesi, basımı, ciltlenmesi uzun zaman alacağı için daha basıldığı zaman eskimiştir,

3 — Kitap katalog esnek değildir. Bir kere basıldıktan sonra ilave ve değişiklik yapma imkanı ortadan kalkar,

4 — Ciltler halinde olduğu için alınması kolaydır. Aradan sayfaları kaybolabileceği gibi, fiziki yapısı sağlam değilse çok çabuk eskiebilir,

5 — Katalogdan kütüphane içerisinde çok sayıda ve değişik yerlerde yoksa, bir okuyucu bir cildi kullanırken, diğerleri beklemek zorunda kalır. Aynı zamanda böyle durumlarda katalogun taşınabilir olması bir avantaj değil, dezavantaj olarak ortaya çıkar,

6 — Sayfaların birçok künyeyi kapsar oluşu aranan ya da incelenen künyenin kolaylıkla gözden kaçmasına yol açabilir,

7 — Seri eserlerin ve süreli yayınların kütüphaneye gelen en son sayılarını kitap katalogda göstermek son derece zordur,

8 — Kütüphane koleksiyonu büyüdükçe kitap kataloga yeni ilaveler yapmak gerekir. Bu, ek ciltler yoluyla yapılabilmeyle beraber, böyle bir durum okuyucuyu, aradığı bilgiyi bulabilmek için birden fazla yere bakmak zorunda bırakır. Bu mahzuru ortadan kaldırmak için katalogun yeni basımları veya toplu ciltleri (kümülyasyonları) hazırlanabilirse de, bu işlem ekonomik değildir.

Kitap katalogun üstün ve mahzurlu yönlerini belirttikten sonra, bu konuya eğilecek kütüphanecilere yardımcı olma düşüncesi ile, kitap katalog hazırlamada göz önünde bulundurulması gerekli standartlardan söz etmek yerinde olur. Bu standartları şöyle sıralayabiliriz:

1 — Katalog, kütüphanede belli bir eserin olup olmadığını, bir yazarın hangi eserlerinin bulunduğunu, bir konuda kütüphanede mevcut eserlerin tümünü, kütüphanede bulunan eserlerin belli bir seriye ait olup olmadıklarını ve basılarını (edisyony) belirtmelidir,

2 — Katalogda yer alan her künye, okuyucunun elindeki bilgiyi kontrol edebilmesine ve değişik eserler arasından işine en yararını seçmesine yardım edebilecek kadar bilgiyi kapsamalıdır,

3 — Katalog, okuyucu tarafından, kütüphanecilerin yardımı olmadan kullanılabilir biçimde düzenlenmiş olmalıdır,

4 — Katalogda yer alacak künyeler belirli bir kataloglama kurallarına göre hazırlanmalıdır.

5 — Standart ve belirli konu başlıkları kullanılmalıdır,

6 — Katalogda yollamalar, gerekiyorsa, indeksler yer almalıdır,

7 — Katalogun basıma hazırlanışı ve gözden geçirilmesi ehliyetli kütüphaneciler ve bilim adamları tarafından yapılmalıdır,

8 — Katalogun önsözünde amaç, kapsam ve kullanılış şekli hakkında bilgi verilmelidir.

Kitap şeklindeki bir katalogun hazırlanmasında üzerinde en fazla durulması gereken konulardan bir tanesi de düzen sorunudur. Kitap katalogun düzeni sözlük veya bölünmüş katalog şeklinde olabilir.

Sözlük katalog şeklindeki düzende kütüphaneci katalogu nasıl böleceğini düşünme, okuyucu da katalogun hangi bölümünü kullanacağına karar verme derdinden kurtulacaktır. Bununla beraber, sözlük katalogun dezavantajı, künyelerin çok karışık olan sıralamasını mekanik olarak (yani bilgisayar veya unit record equipment'la) yapmadaki zorluktur. (Meselâ: Konu başlıklarını büyük puntolarla belirleme ve

alt başlıklar kullanma zorunluğu, ya da kısaltılmış kelimelerin ve rumuzların varlığı.)

Bölünmüş katalog düzeninde en iyi bölme şekli ,giriş unsuru yazar ve kitap adına göre olan künyeleri bir kısımda, konuya göre olan künyeleri ise başka bir kısımda toplamaktır. Fakat yukarıda söylendiği gibi, mekanik yollarla meydana getirilmiş kataloglarda yazar ve kitap adına göre hazırlanmış künyeleri aynı yerde toplamak bir takım güçlüklerle sebep olacağından, bu metodlarla hazırlanmış kataloglar genellikle künyelerin giriş unsuru itibariyle, bir başka deyişle, yazar adı, kitap adı ve konuya göre düzenlendiği üç bölümden oluşur. «Yazar adı» bölümünde bütün yazar, ortak yazar, editör, tüzel kişi, tercüme eden ve benzeri künyeleri, «kitap adı» bölümünde kitap adına göre olan bütün temel ve ek fişleri, «Konu» bölümünde ise kütüphanedeki bütün eserlerin künyeleri belli başlıklar altında yer alır.

Yukarıda adı geçen türlerden sistematik düzene göre de kitap kataloglar meydana getirilebilir. Fakat bunların hiç olmazsa birer konu indeksine sahip olmaları gerekir.

Kitap katalog hazırlarken dikkat edilmesi gereken bir nokta da, künyelerde verilecek bilginin niceliği ve biçimidir. Bu nicelik ve biçimle ilgili belli bir standart yoktur. Bunlar kütüphanenin amacına, katalogun maliyet fiyatına göre deği-

şirler. Bu değişiklikler ise, genellikle, bir sayfadaki sütunlar arasındaki mesafede, sütunların uzunluğunda, sayfa kenarındaki marjinlerin genişliğinde, noktalamada, büyük harflerin kullanılmasında, künyelerin uzunluğunda ve künyeleri meydana getiren öğelerin düzenlenişinde kendini gösterir.

Daha önce de söylendiği gibi, künyeler belli bir kataloglama kuralı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı, yalnız bu kuralda ihtiyaca göre gerekli bazı değişiklikler yapılabilmelidir.

Kitap katalogda bir fiş katalogda bulunması gerekli bütün fişler, yani sırayla: temel fiş, konu, kitap adı, yazar adı, seri fişleri yer almalıdır. Bunlardan temel fişler ve konu fişleri bir eserle ilgili bütün bilgileri kapsamalıdır. Diğer fişlerin ise daha az bilgiyi içermesi yerinde olur. Fazla bilgi katalogun cilt sayısını artıracaktır. Oysa az ciltten meydana gelen bir katalog, tuttuğu yer ve maliyeti itibariyle ekonomik, sonuç olarak, daha kullanışlıdır. Bununla beraber, her künyede asgari şu üç öğenin bulunması gerekir:

- 1 — Kataloga giriş unsuru (kitap adı, seri, emeği geçenler, v.b.)
- 2 — Bütün bilgileri kapsayan temel fişe atıf,
- 3 — Tasnif numarası.

Eğer katalogun düzeni sistematik değilse, künyeler alfabetik olarak ve mümkünse belli bir dizin ku-

ralına göre sıralanmalı, yalnız özellikle dizin işlemi mekanik olarak yapılıyorsa, bu kurallar ihtiyaca göre değiştirilebilmelidir.

Kitap katalogların hazırlanmasında önemle üzerinde durulması gereken bir diğer nokta da, katalogların fiziki yapısıdır. Bunlar devamlı kullanılacak bibliyografik kaynaklar olduklarından, fiziki standartları mümkün olduğu kadar yüksek tutulmalıdır. Şöyle ki :

1 — Katalogda kullanılan harfler, okuyucunun gözlerini yormamak ve böylece katalogun kullanılmasını zorlaştırmamak için, küçük puntolu olmamalıdır,

2 — Katalogun kağıdı iyi cins ve dayanıklı olmalıdır,

3 — Eğer katalog ilaveler yapılabilmesi için, sık aralıklarla yeniden basılmıyacaksa, cildinin dayanıklı malzemeden, dikişli olarak yapılmasına dikkat edilmelidir,

4 — Her cildin boyu ve ağırlığı kolay kullanılmaya elverişli olmalı, ciltler numaralanmalı ve sırtlarında afabetik veya diğer çeşit bölünmeler gösterilmelidir,

5 — Ekler de ana katalogla aynı boyda ve aynı karakteristiklere sahip olarak ciltlenmeli, bunların ek olduğu yine cildin sırtında belirtilmelidir.

Kitap katalogları hazırlamada pek çok metod ve değişik araçlar kullanmak mümkündür. Bu metod-

lardan biri geleneksel baskı makinelerinin kullanılmasıdır ki, hem çok pahalıya mal olur, hem de uzun zaman alır. Geleneksel baskı metodu ile hazırlanan bir kitap katalog, basıldığı an, daha açık bir deyişle, kütüphanedeki tüm eserleri göstere-memesi bakımından eskimiştir

Diğer bir metod, hazırlama ve basım işleminde kart delici, kart denetleyici, kart çoğaltıcı, kart yorumlayıcı, kart ayırıcı, kart dizici, satır yazıcı, yani «unit record equipment» dediğimiz makinelerin kullanılmasıdır. Yalnız bu araçlar daha çok büro çalışmaları için yapıldıklarından kullanılan semboller numaralardan, büyük harflerden ve bir kaç noktalama işareti-nden meydana gelmiştir. Bu semboller bibliyografik künyenin kapsamına girecek olan tüm bilgileri eksiksiz olarak vermeye yeterli değildir. Öte yandan, bu araçlarla meydana getirilen kataloglar genel görünüşleri itibariyle çirkindir. Sadece büyük harfler ve noktalama işareti olarak nokta ve virgül kullanılmasına imkân verirler. Sayfalardaki yer kaybı da çok fazladır.

Kitap kataloglar fotografik metodlar kullanılarak da hazırlanabilir. Fotografik metodların kart katalogdan kitap kataloga geçen kütüphaneler tarafından kullanılmasında fayda vardır. Katalog kartlarının resimleri çekilerek küçültüldükten sonra rahatlıkla ofset baskı metodu ile basılıp, kitap katalog haline ge-

tirilebilir. Bu işlemde, «sequential» fotoğraf makinası denen ve kartın istenen kısmının fotoğrafını çeken makinalardan da yararlanılabilir. Sequential fotoğraf makinaları ile birlikte tepelerine ihtiva ettikleri künyeler yazılmış delikli kartlar kullanılır. Bu sistemde, gerekli yerlere, değişik harf ve noktalama işaretleri koymak mümkündür.

Bilgisayarlar, son yıllarda kitap katalogların hazırlanmasında en fazla kullanılan araçlar haline gelmiş bulunuyor. Kitap katalog meydana getirilmesinde bilgisayar kullanılmasının pek çok avantajları vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

1 — Bilgisayarlar kullanımından esnektir. Gerçekten, bilgi delikli kartlar, şeritler veya manyetik bantlar ve benzeri kayıt vasıtaları üzerinde mekanik olarak okunabilecek forma girdikten sonra, meydana getirilecek katalogda aynı bilgi, belli bir şekle bağlı kalınmadan istenildiği biçimde kullanılabilir. Böylece de bir tek «giren»den (in-put) pek çok «çıkan» (out-put) elde etmek mümkün olur. Örneğin bilgisayarda biriktirilen ve bir kütüphanedeki kitapların bibliyografik künyesini ihtiva eden bir grup bilgiden yazar adı, kitap adı, konu katalogları ile yer dizini (shelf-list) ve katalog fişleri elde etmek gibi.

2 — Bibliyografik bilgiyi bilgisayarlarla işlemek, onun ileride uygulanacak veya hâlen uygulanmakta olan katalog meydana getirme yön-

temlerine, pek fazla değişiklik yapılmadan, uygun düşmesini sağlar. Bu yöntemlere örnek olarak A.B.D. Kongre Kütüphanesinin MARC II projesini verebiliriz. Bu projeye göre isteyen kütüphanelere Kongre Kütüphanesinde kataloglanan eserlerin künyeleri, mekanik olarak okunabilen manyetik şeritler üzerinde gönderilmekte ve bu şeritleri alan kütüphaneler de bilgisayarlar yardımı ile şeritler üzerindeki bilgileri istedikleri gibi kullanarak kendi kitap kataloglarını ve buna benzer bibliyografik araçlarını meydana getirmektedirler.

3 — Bilgisayarların katalog yapımında kullanılmasının bir avantajı da, bu araçların tertip, seçme, sıralama, ayırma ve basma gibi işlemleri kolaylık ve çabuklukla yapabilmeleridir.

Yalnız bilgisayarla katalog hazırlama işine girilmeden önce kataloglama kuralları, konu başlıkları ve dizin kuralları iyice gözden geçirilmeli ve gerekli değişiklikler, bilgisayarın özelliklerine uyacak şekilde yapılmalıdır.

Üzerinde önemle durulması gereken bir diğer nokta da fiyat meselesidir. Bilgisayarla hazırlanan bir katalogun maliyetini tayin eden başlıca unsurları kartların delinmesi, mekanik sıralama, tertip basıma hazırlama, mekanik yollarla yenileştirme ve baskı olarak sıralayabiliriz. Fiyatı tayin eden en önemli unsur sayfa yapısıdır. Bir sayfada ne

kadar çok künye olursa, katalogun tüm fiyatında da ona göre bir düşüş görülür. Sayfalara fazla künye sığdırılabilmesi ise ancak kolay okunabilen, aynı zamanda da çok yer kaplamayan harf büyüklüğünün seçimi ve her künyede verilecek bilgi miktarını azaltma ile mümkün olabilir. Bununla beraber temel fişler, bir bibliyografik künyede bulunması gerekli bütün bilgileri kapsamalıdır.

Bilgisayarlarla hazırlanmış katalogların fiyatları konusunda tam bir fikir verebilmek için bazı örnekler üzerinde durmak yerinde olur. Yalnız bizde bu konudaki çalışmalar henüz başlangıç döneminde olduğundan¹ örnekleri dışarıdan alacağız. California Eyalet Kütüphanesi Katalogu bilgisayarla hazırlanmıştır. 550.000 künyeyi kapsamaktadır, 300 adet basılmıştır ve 435.000 Dolara (5.890.000 TL) mal olmuştur. Aynı şey 1.500.000 künyeyi kapsayan ve yine 300 tane basılan bir katalog için düşünüldüğünde, maliyeti ortalama olarak 745.000 Dolara (01.430.000 TL) çıkmaktadır. Baltimore Halk Kütüphanesi için yapılan ve 375.000 künyeyi kapsayan bir katalogun ise 20 ilâ 35.000 Dolara (280.000 ilâ 440.000 TL) mal olacağı, her künyenin fiyatınının 1.20 Dolara (16.80 TL) ve sayfanın da

5.50 - 6.00 dolara (67.00 - 84.00 TL) çıkacağı hesaplanmıştır.

Daha önce de söylendiği gibi, kitap katalogların hazırlanmasında karşılaşılan en önemli problemlerden birisi katalogun yapılacak ilâvelerle yeni tutulmasıdır. Bu iki şekilde gerçekleştirilebilir.

a) Katalogun sık sık gözden geçirilmiş yeni basımlarını hazırlama, b) Belirli aralıklarla yeni ilâveleri de kapsayan ekleri çıkarma. Her iki şekilde de kütüphaneye yeni gelen materyal katalogda gösterilene kadar aradan bir hayli zaman geçebilir. Bu aksaklık sadece yeni gelen materyal için yapılacak bir fiş katalog ile giderilebilirse de, bu durumda, okuyucu birden fazla yere bakmak zorunda kalacağından, pek kullanışlı sayılmaz. Yalnız, yine birden fazla yere bakma mahzuru olmakla beraber, ekler, yeni edisyonlardan daha sık basılabilir ve sonra da yukarıda belirtilen mahzuru gidermek için toplu basımları yapılabilir.

Çağdaş tekniğin sağladığı imkânla yeni ve o ölçüde ilginç bir mahiyet kazanan «kitap katalogları» incelerken Türkiye'nin bu alanda sahip olduğu potansiyel ve bunu değerlendirme kanusuna da değinmek isteriz.

Türkiye Bilişim Derneği Başkanı Aydın Köksal'ın verdiği bilgiye göre, Türkiye'de 1971 yılı başında 76 bilgisayar mevcuttu. Bunlardan en büyük 5 sistemin hepsi de Ankarada

¹«Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi Süreli Yayınlar Katalogu» bilgisayarla hazırlanmışsa da, künyeler ve sayfa itibarıyla maliyetin ne olduğu konusunda bilgi edinmek mümkün olmadı.

toplanmıştır ve toplam bilgisayarların 7 si eğitim kesiminde kullanılmaktadır. Toplum bilimleri alanında bilgisayar kullanımı henüz çok sınırlıdır. Bilgi sayarlardan genellikle istatistik, matematik, mühendislik, bankacılık, sigortacılık, hatta hastahane yönetimi ve tıp dallarında yararlanılmaktadır. Kütüphanelilik alanında ise sadece Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi'nde, tecrübe mahiyetinde bazı çalışmalar yapıldığı görülüyor. İşe ilk defa bu kütüphanede mevcut süreli yayınların bir kitap kataloğunun yapılması ile başlanmıştır. Yine buna benzer bir çalışmanın Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kütüphanesi tarafından başlatıldığı bilinmektedir. Ancak, dikkati çeken nokta bu iki organizasyonun da bünyelerinde gelişmiş birer bilgisayar sistemi bulundurmalarıdır.

Bu konuda diğer üniversite ve araştırma kütüphaneleri ve özellikle Milli Kütüphanemize düşen görev, ilgili kurumlar ve eğitim sektöründeki 7 bilgisayar sistemi ile işbirliği yapmak ve maddi imkân sağlayarak, hiç olmazsa, koleksiyonlarının bölümler halinde kitap kataloglarını hazırlamaktır.

Böyle bir atılımın hem kütüphaneler arası işbirliğini kolaylaştıracağı hem de katalog ve tasnif problemlerine açıklık getireceği ortadadır.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

- Bolef, D. ve diğerleri. «Mechanization of Library Procedures in the Medium-sized Medical Library : Suspension of Computer Catalog.» *Medical Library Association Bulletin*, 57 (July, 1969), 264 - 6. ss.
- Brodman, E. ve Bolef, D. «Printed Catalogs : Retrospect and Prospect.» *Special Libraries*, 59 (December, 1968), 783 - 8. ss.
- Kingery, R. E. ve Tauber, M.F., ed. *Book Catalogs*. New York, Scarecrow Press, 1963.
- Köksal, A. *Bilgisayarların Getirdiği Olanaklar, Kullanım Alanları ve Türkiye'deki Durum*. Ankara, 1971. (Teksir)
- Piternick, G. «Machine and Cataloging.» *Advance sin Librarianship*, 1 (1970), 1 - 35. ss.
- Pizer, I. H. «Book Catalogs Versus Card Catalogs.» *Medical Library Association Bulletin*, 53 (April, 1965), 225 - 38. ss.
- Ranz, J. *Printed Book Catalog in American Libraries : 1723 - 1900*. Chicago, American Library Association, 1969.
- Robinson, «Book Catalog : Diving in.» *C. Wilson Library Bulletin*, 40 (November, 1965), 262 - 8. ss.
- Vavrek, B. «Book Catalog : One Step Backward?» *Wilson Library Bulletin*, 40 (November, 1965), 269 - 70. ss.
- Weber, D. C. «Book Catalog Trends in 1966.» *Library Trends*, 16 (July, 1967), 140 - 64, ss.